

สรุปผลการดำเนินงาน โครงการติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค

โรคพิษสุนัขบ้า โรคปากและเท้าเปื่อย และโรคเฮโมรายิกเซพติซีเมีย ประจำปี 2562

ผลการดำเนินงาน

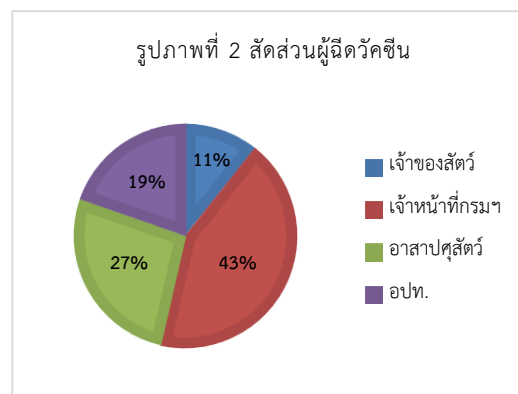
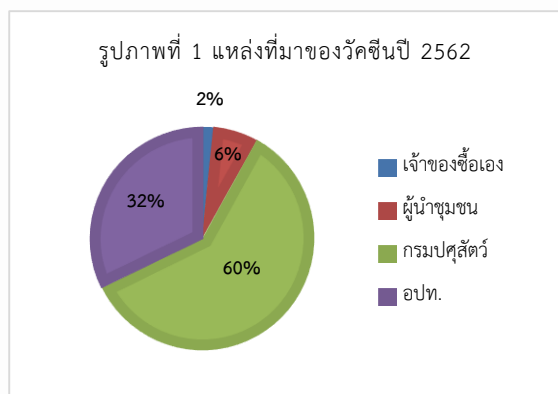
การดำเนินงานโครงการอยู่ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง เดือนกันยายน 2562 ซึ่งเป้าหมายวัคซีนหลักที่ทำการติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในครั้งนี้ คือ โรคพิษสุนัขบ้า โรคปากและเท้าเปื่อย และโรคเฮโมรายิกเซพติซีเมีย โดยสามารถสรุปแยกเป็นภาพรวมรายละเอียดพื้นที่ปศุสัตว์ได้ดังนี้

พื้นที่ปศุสัตว์เขต 7

ดำเนินการทำแบบสอบถามใน 2 จังหวัด จังหวัดละ 1 อำเภอ ได้แก่จังหวัดเพชรบุรี อำเภอชะอำ (เป็นอำเภอที่พบการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อำเภอกุยบุรี (เป็นอำเภอที่พบการระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อยเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2562)

1. การดำเนินงานฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

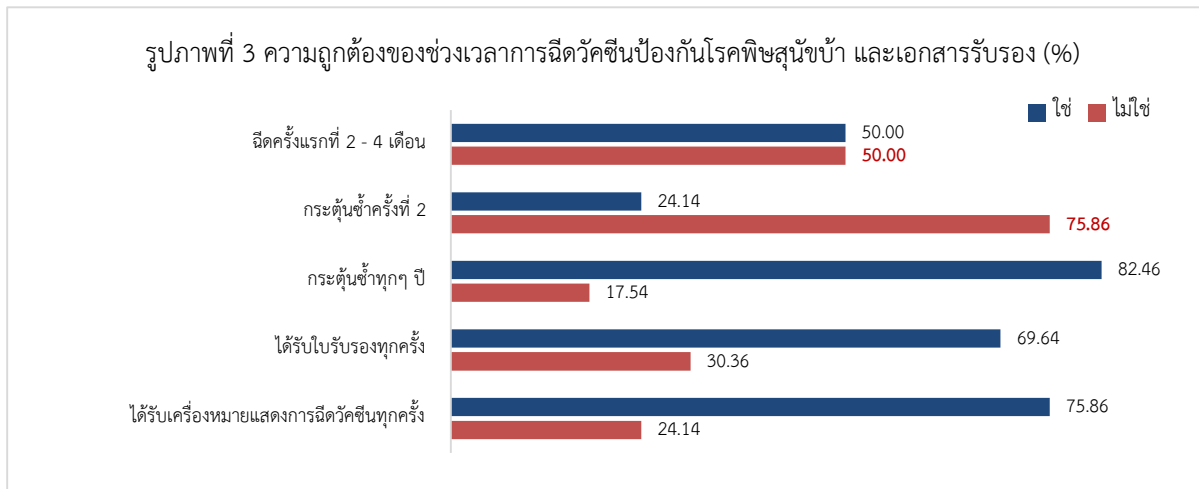
จากการสุ่มติดตามการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันพิษสุนัขบ้าพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 ในเจ้าของสัตว์รวมทั้งสิ้น 59 ราย เลี้ยงสุนัข 41 ราย เลี้ยงแมว 3 ราย เลี้ยงทั้งสุนัขและแมว 18 ราย พบสุนัข 154 ตัว ฉีดวัคซีนแล้ว 126 ตัว (81.82%) แมว 63 ตัว ฉีดวัคซีนแล้ว 47 (74.60%) สาเหตุที่ทำให้สัตว์บางส่วนไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าส่วนใหญ่เนื่องจาก ไม่ทราบว่ามีอาการโรคฉีดวัคซีน และไม่สามารถจับบังคับสัตว์ได้ ลักษณะการเลี้ยงส่วนใหญ่ (52.63%) เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยตลอดเวลา ไม่มีการจำกัดพื้นที่

จากการทำแบบสอบถามพบว่าเจ้าของสัตว์ 6 ราย (11% ของการสอบถาม) เจ้าของสัตว์เป็นผู้ดำเนินการฉีดวัคซีนเอง จึงได้ทำการสอบถามความถูกต้องของการฉีดวัคซีนปรากฏว่า มีเจ้าของสัตว์ที่ดำเนินการถูกต้องคือ ฉีดวัคซีนเข้าบริเวณใต้ผิวหนัง ปริมาณ 1 ซีซี เช็ดทำความสะอาดบริเวณที่ฉีดด้วยแอลกอฮอล์ และเปลี่ยนหัวเข็มทุกครั้ง จำนวน 1 ราย (16.67%)

1.1 ความถูกต้องของช่วงเวลาการฉีดวัคซีน และการกระตุ้นภูมิคุ้มกัน

พบว่าเจ้าของสัตว์ 29 ราย (50%) ไม่ได้ดำเนินการฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าให้สัตว์ในช่วงอายุ 2 - 4 เดือน และ 44 ราย (75.86%) ไม่ได้ดำเนินการฉีดวัคซีนกระตุ้นซ้ำหลังจากฉีดเข็มที่ 1

1.2 ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า

ดำเนินการสอบถามจำนวน 7 ข้อ จากการประมวลผลพบว่าเจ้าของสัตว์เลี้ยงมีความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าดี (ค่ากลางของข้อมูลตอบถูกต้องอยู่ที่ 6 ข้อ คิดเป็น 85.71%) คำถามที่พบว่าเจ้าของสัตว์มีความเข้าใจที่คาดเคลื่อนได้แก่เจ้าของสัตว์ที่คิดว่าสัตว์ที่ป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้ามีอาการดุร้ายเท่านั้น จำนวน 38 ราย (64.41%)

คำถามความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
สัตว์เลี้ยงถูกด้วยนมทุกชนิดสามารถป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้ ใช่หรือไม่	86.44	13.56
สุนัข/แมวที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าจะต้องมีอาการดุร้ายเท่านั้น ใช่หรือไม่	35.59	64.41
อาการของโรคพิษสุนัขบ้าที่ท่านทราบเป็นอย่างไร	89.66	15.52
เมื่อสัตว์เป็นโรคพิษสุนัขบ้าแล้วสามารถรักษาให้หายขาดได้ใช่หรือไม่	80	20
เชื้อโรคพิษสุนัขบ้าแพร่เชื้อผ่านทางน้ำลายใช่หรือไม่	98.18	1.82
หากท่านถูกสุนัข/แมวไม่ทราบประวัติกัดหรือข่วนผิวหนังจนมีเลือดออก ท่านจะไปพบแพทย์ทันที ใช่หรือไม่	87.27	12.73
กรณีวัว หรือ หมู ถูกสุนัขที่คาดว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัด แล้วตาย ท่านจะนำมารับประทานใช่หรือไม่	87.04	12.96

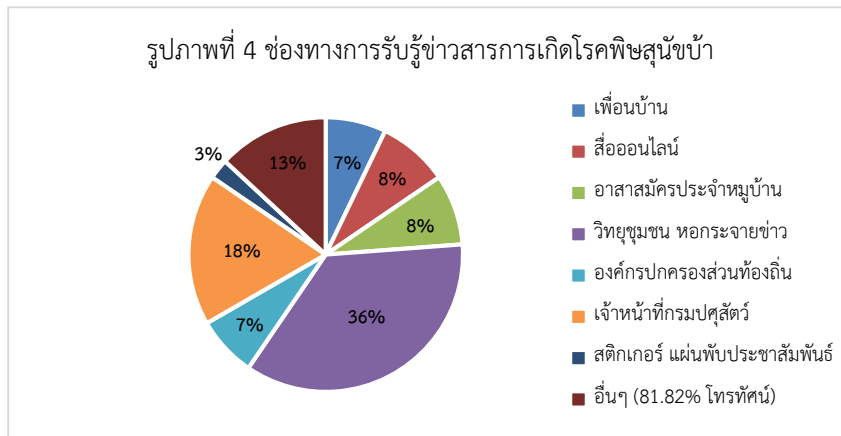
1.3 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐานของ พรบ.โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2558

ดำเนินการสอบถามจำนวน 3 ข้อ จากการประมวลผลพบว่าเจ้าของสัตว์เลี้ยงมีความรู้เกี่ยวกับ กฎหมายพื้นฐานของ พรบ.โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2558 ในระดับดี (ค่ากลางของข้อมูลตอบถูกต้องอยู่ที่ 2 ข้อ คิดเป็น 66.67%) โดยมีเจ้าของสัตว์ประมาณ 50% ที่ไม่ทราบว่าหากไม่นำสัตว์เลี้ยงไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ถือเป็นการกระทำผิดกฎหมาย และต้องเสียค่าปรับ

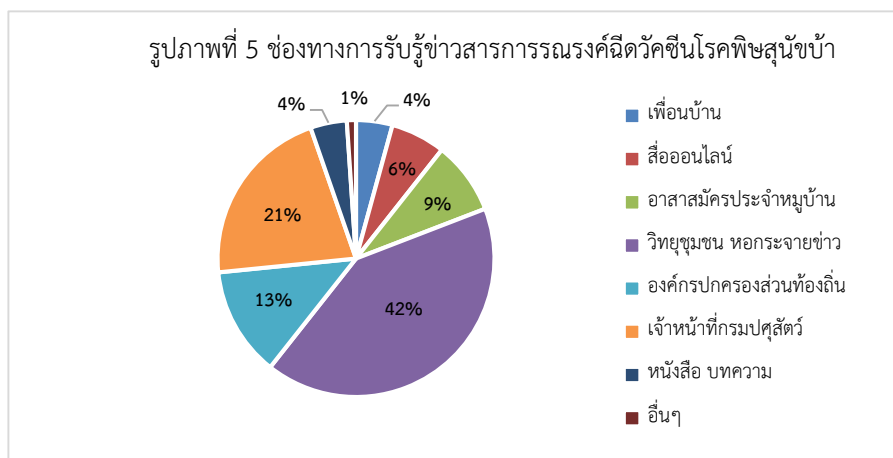
คำถามความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ พรบ.โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2558	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)
หากไม่นำสุนัข หรือแมว ไปฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าถือว่าเจ้าของสัตว์ทำผิดกฎหมาย และต้องเสียค่าปรับ	54.39	45.61
ผู้ฉีดวัคซีนจะต้องเป็นนายสัตวแพทย์ สัตวแพทย์ และผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์เท่านั้น	70.69	29.31
หากไม่แสดงเครื่องหมายว่าสัตว์ได้รับการฉีดวัคซีนแล้ว (tag ห้อยคอ) ถือว่าผิดกฎหมาย และต้องเสียค่าปรับ	60.34	39.66

1.4 ข่าวสารการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า และข่าวสารการรณรงค์ฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า

จำนวนเจ้าของสัตว์ 58 ราย เคยได้รับข่าวสารการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า 51 ราย (87.93%) ไม่เคยได้รับข่าวสารการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า 7 ราย (12.07%) โดยผู้ที่เคยได้รับข่าวสาร ได้รับข้อมูลผ่านช่องทางต่อไปนี้

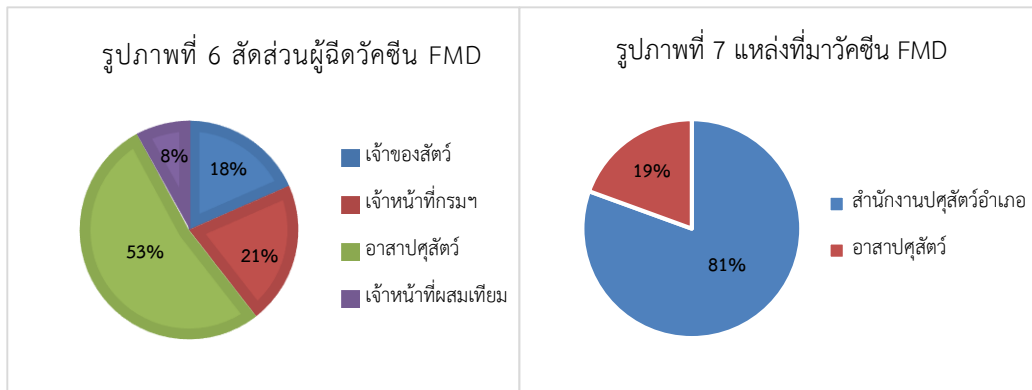
จำนวนเจ้าของสัตว์ 58 ราย เคยได้รับข่าวสารการรณรงค์ฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า 51 ราย (87.93%) โดยผู้ที่เคยได้รับข่าวสาร ได้รับข้อมูลผ่านช่องทางต่อไปนี้

2. การดำเนินงานฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย

2.1 การดำเนินงานฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย

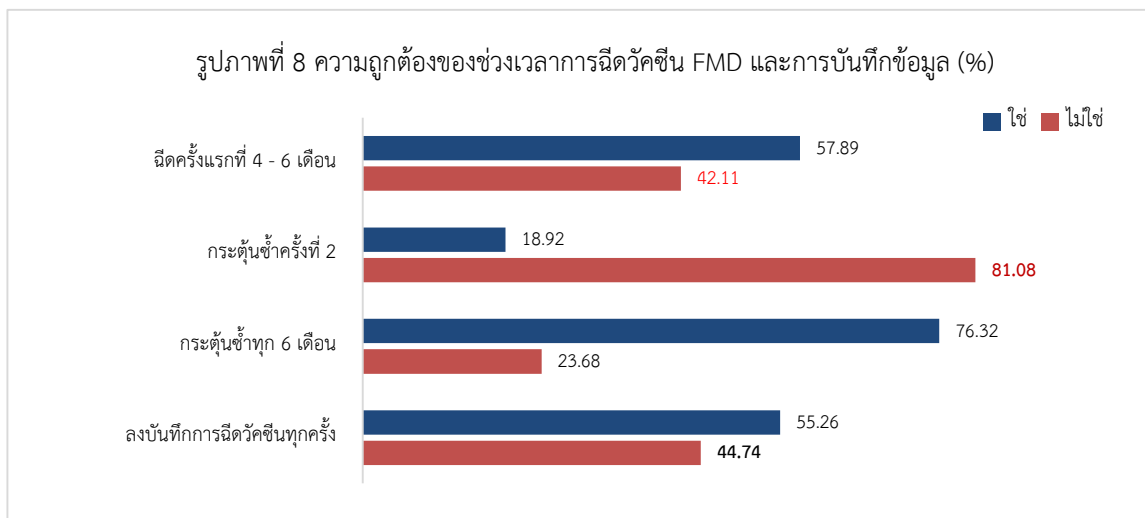
จากการสุ่มติดตามการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคปากและเท้าเปื่อยในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 ในเกษตรกรรวมทั้งสิ้น 40 ราย โคเนื้อ 35 ราย โคนม 6 ราย แพะ 4 ราย ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย 39 ราย (97.50%)

จากการทำแบบสอบถามพบว่าเจ้าของสัตว์ 7 ราย (17.95%) เจ้าของสัตว์เป็นผู้ดำเนินการฉีดวัคซีนเอง จึงได้ทำการสอบถามความถูกต้องของการฉีดวัคซีนปรากฏว่า มีเจ้าของสัตว์ที่ดำเนินการถูกต้องคือ ฉีดวัคซีนเข้าบริเวณใต้ผิวหนัง ปริมาณ 2 ซีซี เช็ดทำความสะอาดบริเวณที่ฉีดด้วยแอลกอฮอล์ และเปลี่ยนหัวเข็มทุกครั้งจำนวน 2 ราย (28.57%)

2.1.1 ความถูกต้องของช่วงเวลาการฉีดวัคซีน และการกระตุ้นภูมิคุ้มกันโรคปากและเท้าเปื่อย

พบว่าเจ้าของสัตว์ 16 ราย (42.11%) ไม่ได้ดำเนินการฉีดวัคซีนครั้งแรกให้สัตว์ที่อายุ 4 – 6 เดือน และ 30 ราย (81.08%) ไม่ได้ดำเนินการฉีดวัคซีนกระตุ้นซ้ำหลังจากฉีดเข็มที่ 1

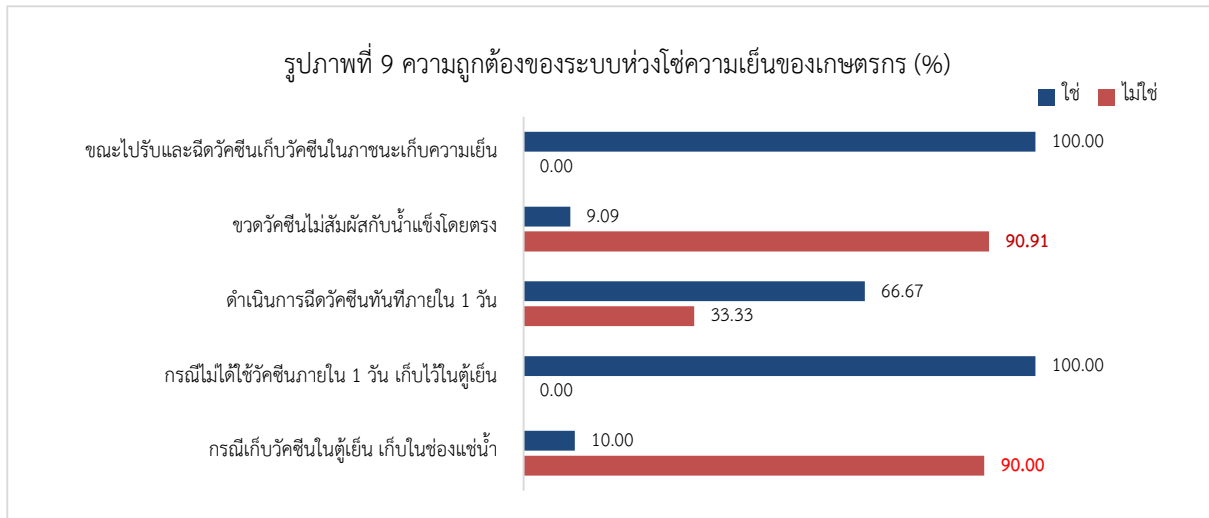

2.1 การดำเนินงานฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอบวม

จากการสุ่มเกษตรกรในพื้นที่ไม่พบเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือ

3. ระบบห่วงโซ่ความเย็นในกรณีที่เกิดโรคระบาดเคยรับวัคซีนมาดำเนินการฉีดเอง

เจ้าของสัตว์ และเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เคยรับวัคซีนมาดำเนินการฉีดเอง จำนวน 12 ราย (24%) และไม่เคยรับวัคซีนมาดำเนินการฉีดเอง จำนวน 50 ราย (76%) ผู้ที่เคยรับวัคซีนมาดำเนินการฉีดเองมีการปฏิบัติดังนี้

4. ทักษะการฉีดวัคซีนและการฉีดวัคซีน

เกษตรกรดำเนินการตอบแบบสอบถามจำนวน 55 ราย ทั้งหมดคิดว่าการทำวัคซีนเป็นสิ่งจำเป็น และ 61.81% มีความคาดหวังและเข้าใจว่าวัคซีนจะสามารถป้องกันโรคได้ 100% และ 36.36% คิดว่าเมื่อฉีดวัคซีนให้สัตว์แล้ว สัตว์ยังสามารถเป็นโรคนั้นได้ แต่อาการจะไม่รุนแรงเท่ากับตัวที่ไม่ได้ดำเนินการฉีดวัคซีน

5. ความพร้อมกรณีหน่วยงานรัฐไม่ได้สนับสนุนวัคซีน

จากการสอบถามเกษตรกร 50 ราย พบว่า 66% สามารถหาซื้อวัคซีนเพื่อฉีดป้องกันโรคในสัตว์ได้เองกรณีไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และ 23 ราย (46%) สามารถฉีดวัคซีนให้สัตว์เองได้กรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการฉีดให้ แต่ส่วนใหญ่ 45 ราย (84.90%) ยังมีความเห็นว่า เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ หรืออาสาปศุสัตว์เป็นผู้ที่เหมาะสมในการฉีดวัคซีนให้แก่สัตว์ โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์และความชำนาญ

6. ความพึงพอใจและการประชาสัมพันธ์

เกษตรกร 45 ราย (86.53%) รู้สึกพึงพอใจอย่างมากกับกิจกรรมการณรงค์ให้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคในสัตว์ และเกษตรกรมีความเห็นว่าช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดคือหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน โดยอยากให้กรมปศุสัตว์เพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ และอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน